

Aleš Borčnik

Razvoj balinanja na evropskih in svetovnih prvenstvih od leta 1998 do leta 2011

Izvleček

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako so se razvijale balinarske discipline (hitrostno, štafetno in natančno izbijanje ter discipline krog, posamezno, dvojice) na evropskih in svetovnih prvenstvih od leta 1998 do leta 2011, kakšni rezultati so se dosegali v disciplinah hitrostnega, štafeta in natančnega izbijanja ter v disciplini krog po posameznih stopnjah tekmovanja. Analizirali smo število metov in število zadetkov v hitrostnih disciplinah, število točk, ki so bile potrebne za dosego določene uvrstitve na prvenstvu v disciplinah izbijanja in kroga. Analizirano je število udeležencev, ki so tekmovali v posamezni disciplini na evropskih in svetovnih prvenstvih. Pojasnjeno je, katere države so osvajale medalje na evropskih in svetovnih prvenstvih v vseh šestih disciplinah v tem časovnem obdobju. Predstavljene so tudi možnosti, da se balinanje v prihodnosti uvrsti v program poletnih olimpijskih iger.

Ključne besede: balinanje, razvoj rezultatov, svetovno in evropsko prvenstvo, olimpijske igre.

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako so se razvijale balinarske discipline (hitrostno, štafetno in natančno izbijanje ter discipline krog, posamezno, dvojice) na evropskih in svetovnih prvenstvih od leta 1998 do leta 2011, kakšni rezultati so se dosegali v disciplinah hitrostnega, štafeta in natančnega izbijanja ter v disciplini krog po posameznih stopnjah tekmovanja. Uporabljeni so podatki z evropskih in svetovnih prvenstev od leta 1998 do leta 2011. To časovno obdobje je bilo od leta 1998 prelomno za tekmovanja na evropskih in svetovnih prvenstvih. S tem letom se je uveljavil program disciplin, ki velja z nekaterimi spremembami še danes. Do leta 1991 so se na prvenstvih igrali le četverke, istega leta so prvič priključili tudi natančno izbijanje in hitrostno izbijanje. Leta 1998 so na evropskem prvenstvu prvič igrali v dvojicah, posamezni igri, krogu, hitrostnem izbijanju in natančnem izbijanju. Na svetovnem prvenstvu leta 2003 se je prvič igralo tudi v štafetnem izbijanju. Vse balinarske discipline se razlikujejo med seboj tako po fizični, tehnični kot taktični pripravljenosti. Vsi rezultati, ki so pridobljeni z analizo, so nam pokazali, kakšne so smernice balinanja, katere dr-

The development of bocce volo at the European and World championships from 1998 to 2011

Abstract

The purpose of the paper was to establish the way the bocce volo disciplines (progressive throw, progressive throw in pairs, precision throw, circle, individual, pairs) developed at the European and World Championships from 1998 to 2011. The focus of attention was paid to the results achieved in the different stages of the competitions in the disciplines of progressive throw, progressive throw in pairs, precision throw and circle. Analysed were the number of throws and hits in both disciplines of progressive throw, and the number of points needed to achieve a certain result in the three disciplines of throw and the circle. The analysis was concentrated on the number of participants in each discipline at the European and World Championships. Moreover, presented are countries which got medals at the European and World Championships in all six disciplines in the analysed period. In addition explored is possibility that bocce vole would become a part of the programme for the summer Olympic Games.

Key words: bocce volo, development of the results, european and world championships, olympic games.

žave so najbolj uspešne v posameznih disciplinah ter koliko morajo ostale države, ki niso v samem vrhu, rezultatsko napredovati, da bi prihajale do medalj na prvenstvih. Analizirana je tudi možnost, da se balinanje uvrsti na olimpijske igre.

V skladu s predmetom in problemom sta bila postavljena naslednja cilja:

1. Ugotoviti, kakšni so trendi, smernice balinanja in ali balinanje kot panoga napreduje ali nazaduje.
2. Ugotoviti, kako blizu olimpijskih iger je balinanje glede na kriterije, ki so predpisani pri mednarodnem olimpijskem komiteju, za uvrstitev panoge v program olimpijskih iger.

Metode

V vzorec merjencev so zajeti vsi tekmovalci državnih reprezentanc, ki so tekmovali na evropskih in svetovnih prvenstvih od leta 1998

do leta 2011 v disciplinah hitrostnega izbijanja, štafetnega izbijanja, natančnega izbijanja, kroga, posameznikov in dvojic. Vzorec udeležencev, ki so tekmovali na evropskih in svetovnih prvenstvih od leta 1998 do leta 2011, zajema:

Tabela 1. Število tekmovalcev po disciplinah, ki so sodelovali na EP in SP (1998–2011)

DISCIPLINA	ŠT. TEKMOVALCEV
Hitrostno izbijanje	215
Štafetno izbijanje	145
Natančno izbijanje	259
Krog	277
Posamezno	303
Dvojice	304
SKUPAJ	1054 posameznikov 449 dvojic

■ Število tekmovalcev

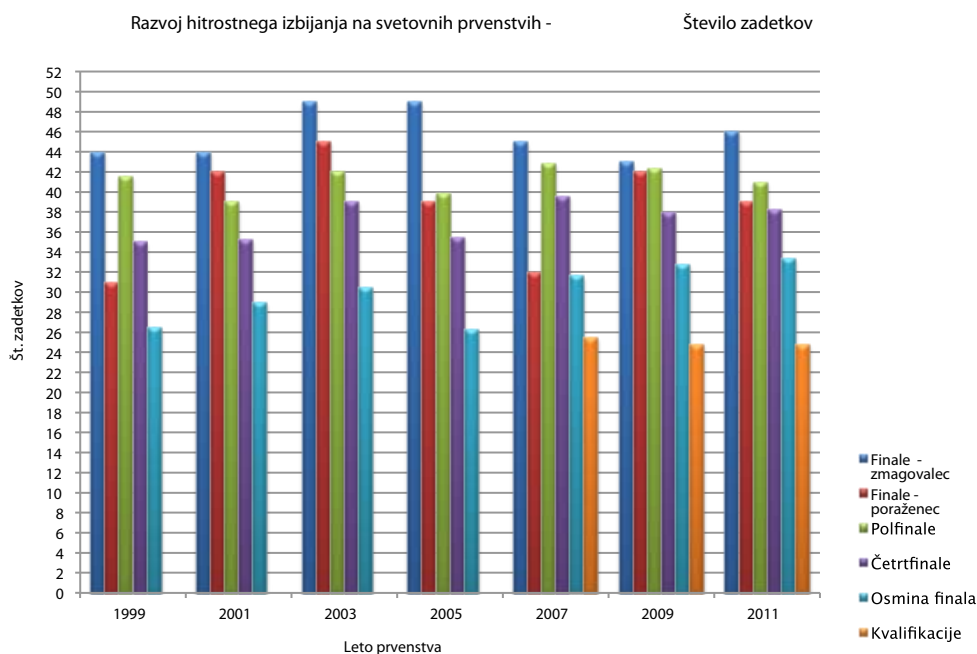
Število tekmovalcev na prvenstvih je naraščalo predvsem v letih od 2006 do 2011. V disciplini **hitrostnega izbijanja** se je od leta 1998 do leta 2005 število nastopajočih gibalo od 7 do 11 na evropskih ter od 15 do 18 na svetovnih prvenstvih. Z letom 2006 se je število tekmovalcev v hitrostnem izbijanju začelo povečevati. Razlogov je več. V Evropi se je z nastankom nekaterih novih držav, kot sta Srbija in Črna Gora, ter s priključitvijo novih držav, kot so Turčija, Slovaška, Madžarska, Rusija hitro povečevalo število tekmovalcev. Svetovnih prvenstev so se začele redno udeleževati države Južne Amerike (Peru, Venezuela, Brazilija) in Azije (Kitajska, Japonska). Razlog za večje število držav je verjetno tudi v tem, da je hitrostno izbijanje na programu mediteranskih iger in svetovnih iger. **Štafetno izbijanje** je na programu evropskih in svetovnih prvenstev od leta 2003 in je najmlajša balinarska disciplina. Nekatere države v letih od 2003 do 2006 niso prijavljale svojih igralcev za štafetno izbijanje, zato je bilo število tekmovalcev v teh letih manjše. Eden od razlogov je bil lahko v tem, da reprezentance niso imele dveh igralcev za to disciplino ali pa so imeli samo enega. Od leta 2007 je štafeta postala bolj priljubljena tudi pri ostalih nacijah. Natančno izbijanje je v novejši različici na programu prvenstev od leta 2000. Natančno izbijanje je najbolj nepredvidljiva disciplina, saj je veliko odvisno tudi od faktorja sreče. Tudi zaradi tega razloga v tej disciplini nastopajo vse države, ki sodelujejo na prvenstvu. Številka je bila odvisna od tega, v kateri državi se je odvijalo prvenstvo, saj so bili nekaterim ekipam stroški preveliki, da bi prišli na zelo oddaljeno prvenstvo. Enako velja za svetovno prvenstvo, čeprav je bil v zadnjih letih opazen velik

porast igralcev. Do leta 2007 se je število tekmovalcev gibalo okoli 25, na zadnjih dveh prvenstvih pa se je število igralcev natančnega izbijanja dvignilo nad 32.

V disciplini krog so po navadi igrale vse sodelujoče države na prvenstvu, do razlik je prihajalo le pri reprezentancah, ki so prihajale na prvenstva s samo enim igralcem. Država se je odločila, ali je boljše, da igra v disciplini kroga ali enojke, saj isti igralec ne more igrati obeh disciplin. Na evropskih prvenstvih se je število tekmovalcev gibalo okoli 15, na svetovnih prvenstvih pa okoli 25 tekmovalcev. S popularizacijo celotnega balinjanja se je prvenstev udeleževalo vedno več držav in tudi prej manj številčne reprezentance so na prvenstva začela prihajati z več igralci. S tem se je povečalo tudi število igralcev v krogu, ki se je na evropskih prvenstvih dvignilo na okoli 18 tekmovalcev, na svetovnih prvenstvih pa na okoli 33 tekmovalcev. **V disciplini posamezno** je na svetovnih prvenstvih od leta 1999 do leta 2007 tekmovalo okoli 25 tekmovalcev. Leta 2011 pa je bilo prijavljenih že 35 igralcev v igri posamezno, kar je največ med vsemi balinarskimi disciplinami do sedaj. V disciplini dvojic se je na evropskih prvenstvih število tekmovalcev gibalo od 15 do 17. Največje število dvojic je bilo na evropskem prvenstvu leta 2006 na Reki. Na svetovnih prvenstvih je od leta 1999 do leta 2007 v disciplini dvojic tekmovalo od 24 do 27 dvojic. Leta 2009 se je število dvojic povečalo na 32. Na svetovnem prvenstvu leta 2011 pa je bilo prijavljenih rekordnih 34 dvojic.

■ Število metov in zadetkov hitrostnega in štafetnega izbijanja

V hitrostnem izbijanju se je povišalo število metov zmagovalcev prvenstev od leta 1998 do leta 2002. Kot vsak šport tudi disciplina hitrostnega izbijanja napreduje skozi prvenstva. Če je še leta 1998 zmagovalec vrgel 45 krogel v petih minutah, se je leta 2002 številka dvignila na 50 metov. To pa pomeni, da je zmagovalec iz leta 2002 tekel za 30 sekund hitreje kot zmagovalec leta 1998. V

Slika 1. Primerjava zadetkov med fazami tekmovanja na prvenstvu.

petih minutah je pretekel okoli 100 metrov več. Razlog je verjetno v tem, da se je spremenila tehnika teka od stojala do stojala. Igralec ne teče več v krogu, ampak diagonalno od stojala do stojala. Prav tako se je spremenil način treniranja, ki vključuje veliko več treninga brez krogel, teka na atletskih stezah in vadbe za moč. Hitrostno izbijanje se lahko primerja z atletskim tekom na srednje proge. Pri tem je treba upoštevati, da tekač na atletski stezi teče v krogu brez ustavljanja, pri hitrostnem izbijanju pa se tekmovalci po 20 metrih skoraj popolnoma zaustavi na stojalu. Pri hitrostnem izbijanju je poleg tega treba 50-krat vreči 1 kg težko kroglo in imeti pri pulzu več kot 180 udarcev na minuto uspešnost zadevanja več kot 85 odstotkov.

Večina najboljših balinarskih reprezentanc ima kondicijskega trenerja, ki treninge atletov na srednje proge prilagaja tekmovalcem v hitrostnem izbijanju. Najvišje rezultate v finalu svetovnih prvenstev sta dosegla leta 2003 Italijan Ziraldo in leta 2005 Francoz Grail, ko sta zadela 49 krogel v petih minutah. Na ostalih prvenstvih pa so zmagovalci dosegali od 43 do 46 točk.

Število vrženih krogel v štafetnem izbijanju (hitrost teka) zmagovalcev je bilo do svetovnega prvenstva leta 2011 okoli 58, 59. Francozi, ki so bili vsa ta leta zmagovalci v štafetnem izbijanju, niso nikoli vrgli 60 krogel v petih minutah, bili pa so zelo natančni. Leta 2011, ko je zmagala Slovenija, pa je bilo povprečno število vrženih krogel 61. To pomeni, da si lahko ekipa z več meti privoščiti kakšno zgrešeno kroglo več. Pri štafetnem teku vsak igralec opravi v eni izmeni po 4 mete, kar je skupaj nekaj več kot 80 metrov, skupaj igralca v petih minutah pretečeta okoli 1200 metrov, če je število vrženih krogel več kot 60. Čas ene izmene je pri najhitrejših ekipah manj kot 20 sekund. Štafeta, ki je bila zmagovalka leta 2011, je bila v povprečju 10–12 sekund hitrejša oziroma je naredila več kot 40 metrov več v petih minutah kot ekipe, ki so zmagovale prejšnja leta. Štafetno izbijanje na evropskih prvenstvih ima kratko zgodovino, vendar pa je viden napredek v zadetkih. Pri zmagovalcih se je število zadetkov dvigovalo od prvega evropskega prvenstva, kjer je bila na programu štafeta. Leta 2004 sta zmagovalca zadela 49 krogel, leta 2006 in 2008 51 krogel ter leta 2010 55 krogel.

evropskem prvenstvu. V štafetnem izbijanju je Francija zmagala na osmih od devetih prvenstvih do leta 2011. Na ostala mesta za medalje so se uvrščale države Italije, Slovenije in Hrvaške. Razlog za premoč teh štirih držav je verjetno v tradiciji, množičnosti in organiziranosti. Hitrostno izbijanje so izumili Francozi, ki so nato disciplino hitro promovirali po Italiji, Sloveniji in Hrvaški.

Pri natančnem izbijanju je več dobitnikov medalj kot pri tekaških disciplinah, kjer so vsa leta v vrhu iste države. V tej disciplini je krog dobitnikov medalj zelo širok, vsak tekmovalci ima veliko možnosti, da se s solidnim rezultatom uvrsti v naslednji krog in s tem bližje medaljam. Razlog je v disciplini sami, saj je natančno izbijanje zelo nepredvidljiva igra in je veliko odvisno tudi od sreče.

V krogu je medalje osvojilo 14 držav. Med njimi je 11 držav prihajalo iz Evrope, tri pa iz Afrike. Z igranjem v najmočnejših svetovnih ligah so igralci iz severno afriških držav pridobili na kvaliteti in so lahko konkurirali najmočnejšim evropskim državam na svetovnih prvenstvih. Najuspešnejša država v krogu je Francija, ki je osvojila 7 medalj, od tega 5 zlatih in dve bronasti kolajni. Najuspešnejša država v disciplini posamezno je bila Francija, ki je osvojila 8 medalj na prvenstvih. Na evropskih prvenstvih je osvojila dve zlati ter po eno srebrno in bronasto kolajno. Na svetovnih prvenstvih pa je osvojila tri zlate in eno srebrno medaljo. Druga najuspešnejša država je bila Italija, ki je skupno osvojila 10 medalj, le na štirih prvenstvih ni osvojila medalje v disciplini posamezno. Na evropskih prvenstvih je Italija osvojila dve zlati, dve srebrni in eno bronasto kolajno. Tudi na svetovnih prvenstvih je dosegla enak izkupiček. Sledi Hrvaška, ki je osvojila 8 medalj, od tega tri zlate, dve srebrni in eno bronasto kolajno na evropskih prvenstvih ter po eno srebrno in bronasto na svetovnih prvenstvih. Slovenija je bila dvakrat prva na svetovnem prvenstvu ter dvakrat druga na evropskem prvenstvu. Tudi ostale države so v tej disciplini osvajale kolajne, kar je dokaz, da so se tudi ostale države taktično in tehnično približale najboljšim balinarskim državam.

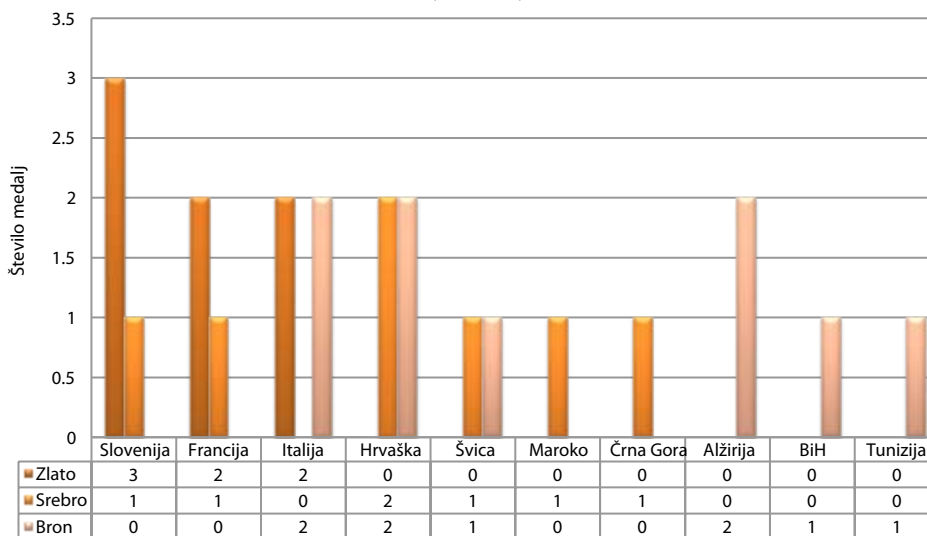
Najuspešnejša reprezentanca na prvenstvih v dvojicah je Italija, ki je zmagala na petih evropskih in dveh svetovnih prvenstvih.

Medalje

Sistem podeljevanja medalj je bil v vseh disciplinah do leta 2007 takšen, da se je igralo tudi za tretje mesto. Z letom 2008 imajo igralci, ki se uvrstijo med najboljše štiri zagotovljeno medaljo. Če tekmovalci ne pridejo do finala, so uvrščeni na tretje mesto brez borbe za bronasto kolajno.

V hitrostnem in štafetnem izbijanju je bila daleč najbolj uspešna Francija. Od leta 1998 pa do leta 2011 so tekmovalci te države v hitrostnem izbijanju osvojili osem zlatih medalj, štiri na svetovnem in štiri na

ŠTEVILO IN ŽLAHTNOST MEDALJ V DISCIPLINI DVOJIC (1999-2011)

Slika 2. Medalje na svetovnih prvenstvih v disciplini dvojic v letih od 1999 do 2011.

Slovenija je trikrat zmagala na svetovnem prvenstvu in enkrat na evropskem prvenstvu. Od ostalih držav je na evropskih prvenstvih le še Monako osvojil medalje, kar kaže na to, koliko močnejše so prej omenjene reprezentance v primerjavi z drugimi. Na svetovnih prvenstvih je število držav, ki so osvojile medalje, večje. Razlog je v tem, da so bile na svetovnih prvenstvih tudi močnejše reprezentance z ostalih celin ter daljši sistem tekmovanja, ki je pripomogel k temu, da so se nekatere boljše reprezentance pomerile med seboj že v četrtfinalu.

■ Najpomembnejše ugotovitve

1. Povečanje števila sodelujočih držav v vseh balinarskih disciplinah na evropskih in na svetovnih prvenstvih od leta 1998 do leta 2011. Na svetovnih prvenstvih se je število sodelujočih v hitrostnem izbijanju povečalo s 14 na 29 sodelujočih, v disciplini posamezno pa z 22 na 35 tekmovalcev.
2. Povečanje števila zadetkov in metov v disciplinah hitrostnega in štafetnega izbijanja vseh tekmovalcev. V hitrostnem izbijanju so zmagovalci svetovnih prvenstev napredovali z 42 na 49 zadetkov. V štafetu izbijanju so zmagovalci svetovnih prvenstev z 58 metov napredovali na 61 metov.
3. Najuspešnejše države v večini disciplin na evropskih in svetovnih prvenstvih od leta 1998 do leta 2011 so bile Francija, Italija, Hrvaška, Slovenija. V natančnem izbijanju in v krogu so bile med najboljšimi državami še Bosna in Hercegovina, Argentina, Maroko in Alžirija.
4. Cilj Mednarodne balinarske zveze so olimpijske igre. Balinarske discipline, ki bi bile najprimernejše za program olimpijskih iger, so: hitrostno, štafetu in natančno izbijanje ter ena izmed iger dvojic ali kroga. Hitrostno izbijanje je najbolj atraktivna balinarska disciplina in je zelo priljubljena med mladimi. Prav tako so tekme v tej disciplini najbolj zanimive gledalcem, še posebej nepoznavalcem balinanja. Natančno izbijanje je s hitrostnim izbijanjem na programu sredozemskih in svetovnih iger. V tradicionalnih igrah je po mojem mnenju potrebno v prihodnosti zagotoviti igranje z obarvanimi krogli na vseh večjih tekmovanjih in ligah. Športi, ki so v programu olimpijskih iger, morajo dosegati normo 75 držav, v katerih se ukvarjajo z določenim športom. S tem namenom so pred leti združili štiri sekcije iger s krogli v organizacijo *Confederation Mondial des Sports de Boules (C.M.S.B.)*, v kateri so *balinanje, raffa, petanka* in *lawn bowls*. Skupaj je v združeni zvezi včlanjenih 116 držav s šestih celin. V primeru, da bodo olimpijske igre leta 2024 v Parizu ali v Rimu, je zelo verjetna možnost, da bo balinanje uvrščeno v program iger.

■ Literatura

1. Fajdiga, Z. (1999). Aleš in Uroš spravila vse nasprotnike v kot. *Balinar*, december 1999, leto VIII., št. 9-10, 2-7.
2. Fajdiga, Z. (2000). Novaku srebro, Škoberne-Vehar bronasta. *Balinar*, november 2000, leto IX., št. 7, 2-5.
3. Fajdiga, Z. (2001). Damjan Sofronievski svetovni prvak. *Balinar*, oktober 2001, leto X., št. 3-6, 19-27.
4. Fajdiga, Z. (2002). Prvič brez odličja. *Balinar*, december 2001, leta XI., št. 7-8, 2-4.
5. Fajdiga, Z. (2003). Jasminu bronasta v »brzincu«. *Balinar*, november 2003, leto XII., št. 5, 2-7.
6. Fajdiga, Z. (2004). Koš kolajn iz Chivassa. *Balinar*, november 2004, leto XIII., št. 6, 2-4.
7. Fajdiga, Z. (2005). Dvakrat zlato, srebro in bron. *Balinar*, november 2005, leto XIV., št. 3-4, 2-5.
8. Fajdiga, Z. (2006). Davor Janžič evropski prvak v krogu. *Balinar*, december 2006, leto XV., št. 4-5, 2-5.
9. Fajdiga, Z. (2007). V »zakletih« Grudah srebro dvojice. *Balinar*, november 2007, leto XVI., št. 4, 2-6.
10. Fajdiga, Z. (2008). V žep spravili tet kolajn. *Balinar*, december 2008, leto XVII., št. 3, 2-4.
11. Fajdiga, Z. (2009). Dvakrat zlato in še bronasta. *Balinar*, december 2009, leto XVIII., št. 3-4, 2-7.
12. Fajdiga, Z. (2010). Davor Janžič dvakrat evropski prvak. *Balinar*, december 2010, leto XIX., št. 3-4, 2-5.
13. Fajdiga, Z. (2011). V Feltrah tri zlate in ena bronasta. *Balinar*, november 2011, leto XX., št. 4, 2-7.

Aleš Borčnik, prof. šp. vzg.
alesborcnik@gmail.com